DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
26. oktober 1995 *

I sag C-481/93,

angående en anmodning, som Arrondissementsrechtbank, Amsterdam (Nederlandene), i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

R. Moscato

mod

Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 13, stk. 2, litra a), og artikel 39, stk. 1 og 5, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6),

har

* Processprog: nederlandsk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward (refererende dommer), og dommerne J.C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, P. Jann og L. Sevón,

generaladvokat: A. M. La Pergola
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging ved direktør C. R. J. A. M. Brent, afdelingen for administration og juridiske anliggender i sammenslutningen »Gemeenschappelijk Administratiekantoor«, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Patakia, og B. J. Drijber, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 4. maj 1995 af Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging ved juridisk medarbejder F. W. M. Keunen, sammenslutningen »Gemeenschappelijk Administratiekantoor« og af Kommissionen ved B. J. Drijber,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 27. juni 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 15. oktober 1992, indgået til Domstolen den 28. december 1993, har Arrondissementsrechtsbank, Amsterdam, i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 13, stk. 2, litra a), og artikel 39, stk. 1 og 5, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag anlagt af R. Moscato mod Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (den nye almene erhvervssammenslutning) angående tildeling af ydelser i anledning af uarbejdsdygtighed.

3 I 1979 og 1980 arbejdede sagsøgeren, der er italiensk statsborger, i Belgien i seks måneder som minearbejder. Han var derefter fra den 10. marts 1981 til den 28. februar 1985 ansat hos Sphinx NV i Maastricht, hvorunder han bevarede sin bopæl i Belgien. Da dette arbejdsforhold blev bragt til ophør i forbindelse med en reorganisering af virksomheden, modtog sagsøgeren fra den 28. februar 1985 til den 13.

november 1987, som forhenværende grænsearbejder arbejdsløshedsydelser fra den kompetente belgiske institution i medfør af artikel 71, stk. 1, litra a), nr. ii), i forordning nr. 1408/71.

4 Sagsøgeren arbejdede fra den 13. november 1987 som vikar i virksomheden Chesswick i Roermond (Nederlandene).

5 Den 9. februar 1988 ophørte sagsøgeren helt med at arbejde på grund af psykiske problemer. Fra denne dato og indtil den 8. februar 1989 modtog han sygedagpenge i henhold til »Ziektewet« (lov om sygeforsikring for arbejdstagere, herefter »ZW«) fra Nieuwe Algemene Bedrifjsvereniging, som forvaltningen af denne lovgivning henhører under.

6 I maj 1989 meddelte Nieuwe Algemene Bedrifjsvereniging sagsøgeren, at den ikke ville tildele ham ydelser fra den 9. februar 1989 i anledning af uarbejdsdygtighed i henhold til »Algemene Arbeidsongeschiktheidswet« af 11. december 1975 (lov om almindelig forsikring mod uarbejdsdygtighed, Stbl. 674, herefter »AAW«) eller »Wet op de Arbeidsongeschiktheidserzekering« af 18. februar 1966 (lov om forsikring mod uarbejdsdygtighed, Stbl. 84, herefter »WAO«).

7 Denne afgørelse er begrundet med, at sagsøgerens helbredstilstand den 13. november 1987, hvor han påbegyndte sit sidste arbejdsforhold i Nederlandene, klart gav anledning til at forvente, at der inden for det næste halve år ville indtræde uarbejdsdygtighed.

8 AAW, der trådte i kraft den 1. oktober 1976, finder generelt anvendelse på bosiddende personer under 65 år og på ikke-bosiddende personer under 65 år, som er indkomstskattepligtige på grund af lønnet beskæftigelse i Nederlandene.

9 WAO, der trådte i kraft den 1. juli 1967, indeholder bestemmelserne om den lovpligtige forsikring mod uarbejdsdygtighed for arbejdstagere under 65 år og dermed ligestillede personer.

10 Såfremt der samtidig består et krav på en ydelse i medfør af AAW og en ydelse i medfør af WAO, udbetales kun WAO-ydelsen, medmindre AAW-ydelsen er højere, idet AAW-ydelsen i så fald udbetales som et tillæg svarende til forskelsbeløbet (AAW's artikel 36a).

11 Sagsøgte har til støtte for at afslå at tildele sagsøgeren ydelser i medfør af AAW eller WAO henvist til artikel 21, stk. 1, indledningen, og litra c), i AAW og til artikel 30, stk. 1, indledningen, og litra b), i WAO.

12 Ifølge disse bestemmelser kan sagsøgte helt eller delvis, midlertidigt eller endeligt undlade at tage hensyn til uarbejdsdygtighed, der er indtrådt inden for et halvt år efter det tidspunkt, hvor forsikringen er trådt i kraft, når den sikredes helbredstilstand på tidspunktet for forsikringens ikrafttræden åbenbart måtte give anledning til at forvente, at der ville indtræde uarbejdsdygtighed inden for et halvt år.

13 Sagsøgeren har anlagt sag til prøvelse af sagsøgtes afslag ved Arrondissementsrechtbank, Amsterdam, og denne ret har fundet, at de i sagen omhandlede bestem-

melser rejser nogle spørgsmål om fortolkningen af artikel 13, stk. 2, litra a), og artikel 39, stk. 1 og 5, i forordning nr. 1408/71, særligt på baggrund af en række af Domstolens domme vedrørende bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes i henhold til bestemmelserne i afsnit II af forordning nr. 1408/71. Det drejer sig om dom af 12. juni 1986 (sag 302/84, Ten Holder, Sml. s. 1821), af 21. februar 1991 (sag C-140/88, Noij, Sml. I, s. 387), af 21. februar 1991 (sag C-245/88, Daalmeijer, Sml. I, s. 555) og af 29. juni 1988 (sag 58/87, Rebmann, Sml. s. 3467).

14 Arrondissementsrechtbank, Amsterdam, har derfor besluttet at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning (EØF) nr. 1408/71, bl.a. henset til dommen i Rebmann-sagen, fortolkes således, at sagsøgeren i den periode, da han modtog ydelser ved arbejdsløshed i Belgien, fortsat var omfattet af nederlandsk lovgivning?

2) Såfremt spørgsmål 1) besvares bekræftende, er artikel 39, stk. 5, i forordning (EØF) nr. 1408/71, bl.a. henset til dommene i Noij- og Daalmeijer-sagerne, da til hinder for at antage, at sagsøgeren fortsat er omfattet af den nederlandske lovgivning om ydelser ved invaliditet, da sagsøgeren var en langtidsledig grænsearbejder, der modtog en ydelse ved arbejdsløshed fra sit bopælslands institution?

3) Er artikel 39, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 1408/71, bl.a. henset til princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed, som ligger til grund for forordning

(EØF) nr. 1408/71, til hinder for, at en bestemmelse om risikobegrænsning som WAO's artikel 30, stk. 1, litra b), og AAW's artikel 21, stk. 1, litra c), gøres gældende over for sagsøgeren?«

Den fællesskabsretlige baggrund

15 Med henblik på samordning af medlemsstaternes invaliditetsordninger opstilles der i forordning nr. 1408/71 en sondring mellem de tilfælde, hvor arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende udelukkende har været omfattet af lovgivninger af den såkaldte »A-type«, og tilfælde, hvor den pågældende har været omfattet af mindst én lovgivning af den såkaldte »B-type« (artikel 37 til 43).

16 I henhold til lovgivning af A-typen er størrelsen af ydelser ved invaliditet uafhængig af forsikringsperiodernes længde (artikel 37 til 39). De nationale lovgivninger om invaliditet af A-typen er opregnet i bilag IV til forordningen.

17 I medfør af lovgivning af B-typen fastsættes størrelsen af invaliditetsydelserne derimod efter forsikringsperiodernes længde (artikel 40).

18 Når arbejdstageren udelukkende har været omfattet af lovgivninger af A-typen, afgør institutionen i den medlemsstat, hvis lovgivning fandt anvendelse på det tids-

punkt, da uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet indtrådte, på grundlag af denne lovgivning, om den pågældende opfylder de foreskrevne betingelser for ret til ydelser (artikel 39, stk. 1).

19 Såfremt erhvervelse, bevarelse eller generhvervelse af ret til ydelser i henhold til denne lovgivning er betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings- eller bopælsperioder, skal institutionen anvende reglerne om sammenlægning i forordningens artikel 38.

20 Forsikrings- eller bopælsperioder, der er tilbagelagt efter de forskellige lovgivninger, som arbejdstageren har været omfattet af, sammenlægges og medregnes således, for så vidt det er fornødent, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den lovgivning, som gælder for den institution, der skal betale ydelsen.

21 En person, der opfylder betingelserne i ovennævnte lovgivning, modtager endvidere udelukkende ydelser fra den kompetente institution, således at samtidig anvendelse af de nationale lovgivninger af A-typen i forbindelse med fastsættelsen af invaliditetsydelserne og de vanskeligheder, der kan være forbundet dermed, undgås (artikel 39, stk. 2).

De for sagen relevante omstændigheder

22 Det fremgår af akterne i sagen for den nationale ret, som er stillet til rådighed for Domstolen, at sagsøgeren med hensyn til invaliditetsforsikring udelukkende har

været omfattet af den nederlandske og belgiske lovgivning, der — som det fremgår af bilag IV til forordningen — begge er af A-typen.

23 Det kan endvidere fastslås, at sagsøgeren den 9. februar 1988, hvor hans uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet indtrådte, var omfattet af lovgivningen i Nederlandene på grund af sin lønnede beskæftigelse på denne stats område.

24 Af de ovenfor nævnte oplysninger følger for det første, at fastsættelsen af de invaliditetsydelser, som sagsøgeren kan rejse krav om, skal ske efter bestemmelserne i forordningens artikel 38 og 39, og for det andet, at i overensstemmelse med artikel 39, stk. 1 og 2, finder udelukkende den nederlandske lovgivning anvendelse på fastsættelsen af de pågældende ydelser til sagsøgeren.

25 Den nationale rets tredje spørgsmål skal herefter behandles inden undersøgelsen af de to første spørgsmål.

Det tredje spørgsmål

26 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, hvilken betydning ovennævnte bestemmelser i forordning nr. 1408/71 og princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed har for den kompetente institution, når det som i den foreliggende sag i den lovgivning, som er gældende for denne institution, er bestemt, at den helt eller delvis, midlertidigt eller endeligt kan undlade at tage

hensyn til uarbejdsdygtighed, der er indtrådt inden for et halvt år efter det tidspunkt, hvor arbejdstageren blev tilsluttet forsikringen, når den pågældendes helbredstilstand på dette tidspunkt måtte give anledning til at forvente, at der ville indtræde uarbejdsdygtighed inden for et halvt år.

27 Det bemærkes indledningsvis, at der i traktatens artikel 51 er pålagt Rådet den opgave at vedtage de foranstaltninger vedrørende social sikkerhed, der er nødvendige for at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed. Bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 skal derfor fortolkes i lyset af dette formål (jf. bl.a. dom af 9.8.1994, sag C-406/93, Reichling, Sml. I, s. 4061, præmis 21).

28 Reglen i traktatens artikel 51, litra a), om sammenlægning af forsikrings-, bopæls- eller beskæftigelsesperioder, som bl.a. er gennemført ved artikel 38, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 for så vidt angår invaliditetsforsikring, udgør et af de grundlæggende principper for Fællesskabets samordning af medlemsstaternes sociale sikringsordninger, og den skal sikre, at udøvelsen af den traktatfæstede ret til fri bevægelighed ikke bevirker, at en arbejdstager mister de sociale fordele, som han ville have haft krav på, hvis han havde tilbragt hele sit erhvervsaktive liv i en enkelt medlemsstat. Hvis dette var konsekvensen, ville det kunne afholde arbejdstagere i Fællesskabet fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, og ville dermed være en hindring for denne frihed (jf. bl.a. dom af 5.10.1994, sag C-165/91, Van Munster, Sml. I, s. 4661, præmis 27).

29 Såfremt lovgivningen i den kompetente stat indeholder den betingelse for tildeling af invaliditetsydelser, at den sikredes helbredstilstand på det tidspunkt, hvor han

blev tilsluttet forsikringen, ikke gav anledning til at forvente, at der efter kort tid ville indtræde uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet, påhviler det derfor i medfør af forordningens artikel 38, stk. 1, den kompetente institution også at medregne de forsikringsperioder, som den pågældende har tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning.

30 Forordningens artikel 38, stk. 1, er således til hinder for, at den kompetente institution kan anse det tidspunkt, hvor sikringen begyndte i henhold til den lovgivning, som er gældende for institutionen, som begyndelsestidspunkt for de forsikringsperioder, der skal medregnes ved invaliditetsydelsernes fastsættelse.

31 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at forordningens artikel 38, stk. 1, skal fortolkes således, at når den medlemsstats lovgivning, der skal anvendes, bl.a. indeholder den betingelse for tildeling af invaliditetsydelser, at arbejdstagerens helbredstilstand på det tidspunkt, hvor han blev tilsluttet ordningen i henhold til den pågældende lovgivning, ikke gav anledning til at forvente, at der efter kort tid ville indtræde uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet, skal den kompetente institution også medregne de forsikringsperioder, som den pågældende har tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning.

Det første og det andet spørgsmål

32 Under hensyn til besvarelsen af det tredje spørgsmål er det ufornødent at besvare den forelæggende rets to første spørgsmål.

Sagens omkostninger

33 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Arrondissementsrechtbank, Amsterdam, ved kendelse af 15. oktober 1992, for ret:

Artikel 38, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal fortolkes således, at når den medlemsstats lovgivning, der skal anvendes, bl.a. indeholder den betingelse for tildeling af invaliditetsydelser, at arbejdstagerens helbredstilstand på det tidspunkt, hvor han blev tilsluttet ordningen i henhold til den pågældende lovgivning, ikke gav anledning til at forvente, at der efter kort tid ville indtræde uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet, skal den kompetente institution også medregne de forsikringsperi-

oder, som den pågældende har tilbagelagt efter lovgivningen i en anden medlemsstat, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den for institutionen gældende lovgivning.

Edward Moitinho de Almeida

Gulmann Jann Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 26. oktober 1995.

R. Grass D.A.O. Edward

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling